

DE NOORD-BRABANDER.

Staan- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS

Voor de Stad. . . f 12.

Fransche post. . . 14.

DICERE VERUM QUID VETAT?

HORATIUS.

ADVERTENTIE:

15 cents de regel.

50 letters 35 cents regel.

(Verschijnende driemaal in de week: Dinsdag, Donderdag en Zaterdag.)

AMERIKA.

Men heeft tijdingen uit New-York van den 31 januarij. Ziehier derzelver hoofdzakelijken inhoud.

In de zitting van den Senaat van 21 januarij heeft de heer Bagby een aantal voorstellen ter tafel gebracht strekkende tot de bepaling, dat in het vervolg de President voor 6 jaren zal gekozen worden; dat geen lid van het congres tot President of vice-President zal gekozen worden tijdens den duur van zijn mandaat noch gedurende de vier jaren na datzels verschijning; dat geen lid van het Congres zal geroepen kunnen worden om eenen post in het cabinet te bekleeden.

In de zitting van den 26 heeft de Senaat bevolen, dat de door den heer Crittenden voorgestelde motie, strekkende om de kwestie betrekkelijk Oregon aan scheidsmannen te onderwerpen, gedrukt zoude worden. In diezelfde zitting heeft de heer Allen een nieuwe zegepraal behaald door magtiging te verkrijgen zijne motie voorstellen, strekkende om de verklaring van den President in zijne boeschap tegen het stelsel van het evenwigt der machten in Amerika, goed te keuren en te bekrachtigen. De Senaat heeft met eene meerderheid van 26 tegen 21 stemmen de lezing toegestaan van deze motie en derzelver verzending naar het congres van buitenslandsche zaken bevolen. In de zittingen van den 28 en 29 heeft de senaat beraadslaagd over het wets-ontwerp betrekkelijk de vermeerdering der zeemagt, doch zonder tot een bepaald besluit te komen.

De laatste dépêches van den heer M Lane, minister der Vereenigde Staten te Londen, beschouwd het engelsch gouvernement de opzegging van het tractaat van 1827 niet als een oorlogsverklaring. Het was bereid de onderhandelingen te hervatten op den voet van het aanbod, in der tijd door den heer Gallatin aan Engeland gedaan; doch dit zou ook de laatste grens der concessien zijn.

De toep van het dagblad *the Union*, orgaan van het cabinet der Vereenigde Staten, is gansch vreemd, en men zegt dat de President in de inzichten van den heer Calhoun en andere senatoren, die zich in den zin des vredes uitgelaten hebben.

Het gerucht van eene aanstaande verandering in de regering van Mexico in eenen monarchalen zin, is door de Vereenigde Staten zeer verspreid. De tegenwoordigheid van eene spaansche vloot in den zeeboezem van Mexico geeft aanleiding tot een aantal gissingen, welke met dat gerucht in verband staan. Het schijnt, naar laud der amerikaansche bladen, dat Paredes, het nieuwe hoofd van het mexikaansch gouvernement, weinig gezind is om met de Vereenigde Staten in onderhandeling te treden en men zegt zelfs, dat hij den oorlog aan het amerikaansch gouvernement verklaard heeft.

Een dagblad van Vera-Cruz verzekert dat het mexikaansch gouvernement aan Engeland het gewest Yucatan aan Engeland in hypothecair verband heeft afgestaan, op voorwaarde dat dit laatste zich met de betaling der schulden van Mexico belasten zal.

PERZIE.

De Schach is niet dood, zoo als door eenige bladen is verzekerd geworden; maar hij verkeert steeds in eenen ijdelijken toestand en de licht laat hem geen oogenblik rust. Sedert lang verlaat hij zijn paleis niet meer. Zijn dood zal, naar alle waarschijnlijkheid, het teeken van den burgeroorlog zijn, want er zijn een aantal bedingers, die ongetwijfeld alle pogingen in he-

wenk zullen stellen om de kroon te ontrukken, aan den jongen zoon van den Schach, die echter zijn natuurlijke erfgenaam is. De groot-vizier, Hadji-Mirza-Agassi, die in dit oogenblik Perzie beheerscht, de moeijeligheden voorziende, waarmede hij, bij den dood zijns meesters zal bestormd worden, sluit zich zoo veel mogelijk tot Rusland aan, in de hoop dat het gewapenderhand tusschen beide zal treden, om de kroon in het geslacht van Mahomed-Schach staande te houden.

ZWITSERLAND.

De groote raad van Bern, op den 12 februarij buitengewoon vergaderd om te voorzien in den toestand, welke de stemming der stilsvergaderingen van den 1 februarij daargesteld hebben rakende de herziening der constitutie, heeft, na teene beraadslaging van van zeven uren, met eene meerderheid van 129 tegen 25 stemmen besloten, dat de herziening der constitutie zou tevertoorn worden, aan eene concluderende vergadering, registrerend, door het volk benoemd.

Den 14 heeft de groote raad over het decreet van instelling der concluderende vergadering beraadslaagd even als over de wijze van verkiezing. Het ontwerp stelt voor, een afgevaardigde voor elke 3000 ingezetenen, hetgeen het getal der afgevaardigden op 138 zou brengen.

De catholijke cantons, beangstigd over de radicale beweging, waarmede Bern bedreigd wordt, zullen op nieuw vergaderen om de middelen te beramen, ten einde de gevaren, welke deze nieuwe toestand biedt, af te weren.

De afgetredene predikanten van het canton Waadt hebben, blijkens eenen openbaar gemaakten brief, besloten een kerk te stichten *vrij en onafhankelijk van den Staat*. De staatsraad, van zijne zijde, na de erkende parochien tot op een derde verminderd te hebben, grijpt met beide handen al de predikanten, die zich maar aanbieden. Alzoo heeft hij tot de gemeente Chavornay een persoon benoemd, waarvan de korte levensschets volgt: Eerst was hij roomsch-catholijk geweest; daarna was hij protestant geworden, daarna weder methoïst; thans is hij Darbist (broeder van Plymouth). Te Spa, alwaar hij nog kortelings geleden zijn verblijf hield, was hij mede onderteekenaar geweest van een adres van deelneming aan de weder-spanting predikanten van het canton Waadt; en eenige dagen daarna vertrok hij naar Lausanne, om er eenen post, door hunne afstreeping opengewallen, te verkrijgen.

Omtrent hetgeen ten gevolge van het gebeurde in het canton Bern, in Zwitserland kan plaats hebben, deelen wij de volgende beschouwingen mede, drie dagen te voren over dien toestand geuit, en door de uitkomst maar al te zeer in belangrijkheid vermeerderd.

Neuchatel, 9 februarij 1846

Reeds verheft zich de oorlogskreet rondom ons. Den 12 moet de groote vertooning plaats hebben, welke het lot van het bernsch gouvernement beslissen zal. Indien de regeringloosheid op dien dag moet zegen, zal gewis de eerste daad van gangroering, welke trouwens reeds lang aangekondigd is, een beroep zijn op het *jeugig Zwitserland*, dat zich allerwege gerred houdt om onder hare banieren op te rukken, tot de omverwerping van het eedgenootschappelijk verbond. Het ware doel dat zij beoogd, is een aanvallend verbond tegen de cantons der behoudende party, aan welks hoofd zich Bern zou plaatsen met al de voordeelen, welke het overwigt van deszelfs groote magt het schenkt. Zy streeft openlijk naar eene federale omwenteling, door middel eener geregelde wapening, waaraan het duizendmaal herhaald voorweedsel van de tegenwoordigheid der jesuiten te Lucern een zweem van wettigheid moet geven. De hervorming der Bernsché constitutie, het werk der radicalen van 1831, en dat hunne opvolgers on-

beschroomd met voeten treden, kan het ernstig doel niet zijn van eenen opstand, die zich onder zulke dreigende voorteekenen openbaart.

Alles doet vreezen dat het Bernsch gouvernement het onderpuit zal delven; wijl het geheel van geestkracht en doirzigt ontbloot is, aan niemand enig vertronwen inboezent, en evenmin gezien is bij de oude aristocratie als bij de heethoofdige radicalen. De militie die het juk van alle zedelijk verband heeft afgeschud, zou slechts eene zwakke ondersteuning aan het gouvernement bieden, indien zij zelfs niet geheel afvalt, wanneer de orisis daar zal zijn. Een enkel middel van redding ware er nog overgebleven; namelijk, om bij tijds de gewapende tusschenkomst in te roepen der behoudende cantons, in afwachting van de tusschenkomst van het Vorort; maar die tijd is voorbij, behalven dat de cantons, die tot heden door het Bernsch gouvernement als vijanden behandeld zijn, welligt weinig gestemd zouden geweest zijn, aan hetzelfde, in dat bedenkelijk oogenblik de hand te bieden.

De vrijkorpsen organiseren zich op nieuw met den meesten ijver in Seeland, Oberland en in het oostelijk gedeelte van het bernsch Jura, dat gertijds zijn contingent geleverd had aan het expeditie leger, hetwelk tegen Lucern uitgezonden werd. Wat het noordwestelijk gedeelte aangaat, door catholijken bewoond en meer fransch dan ditsch, dit houdt steeds zijne zaak afgescheiden van die van het overige der cantons; blijft geheel onzijdig en zal waarschijnlijk geen deel nemen aan de revolutie, welke zich voorbereidt, dan in zoo ver zij zal kunnen strekken, om deszelfs inzigten van vrijmaking te bevorderen. De stemming der catholijken van Jura, bij de laatste volksvergaderingen, was minder eene daad van vijandschap tegen het bernsch gouvernement, dan de voorlooper van andere maatregelen, die hen eenmaal tot hunne bevrijding zullen kunnen leiden. Naar het denkbeeld hunner aanvoorders, waaronder zich mannen van kunde bevinden, zal de regeringloosheid in het canton Bern en de burgeroorlog, die daaruit noodwendig volgen moet, aan de Jura een middel aan de hand geven tot verkrijging van hare onafhankelijkheid. De genegenheid dier half vreemde bevolking is ovetigens geheel ten voordeele harer geloofsgenooten van Lucern en deszelfs bondgenooten.

In het tegenwoordig oogenblik telt het bernsch gouvernement onder deszelfs onderhoorigen geen aanhangers dan in het Emmenthal en onder de burgerij van Bern. De inwoners der stad Berthold hebben zich, uit eigen beweging tot eene burgerwacht georganiseerd, tot behoud der orde en ter handhaving van de vrijheid der stemming. Te Bern hebben de weldenkende burgers eenige dergelijke maatregelen genomen voor de veiligheid der stad en voornaamste overheidspersonen. De naamlooze brieven, uit het volk afkomstig, dreven zijn. Maar hoe onvoltoende zijn die middelen, die men aan eene opstand in massa der radicalen hoofd te bieden!

In navolging van hetgeen sedert een jaer in het canton Waadt omgaat, is men reeds in Bern begonnen met de geestelijken, die nu parochien vermaand hadden, in de volksvergaderingen, voor het gouvernement te stemmen. Daarentegen heeft men over half jaer aan den bedienaar der parochie, G. G. G. drie weken geleden, van de kerk afgevoerd gepredikt had tegen de welke hij den volke vijandig noemde. Het is zelve predikant Wejermann, dien men in de m-

maart van het verleden jaar, met den slaaf op den schouder, plaats zag nemen onder de rijn der strijkroovers, die Luccern gingen aanvallen.

Het bestaan der bernsche bank schijnt niet meer gerustheid te bezee en jaardat van het abn- vernement. Zij liet zich all' mogelijk in gedv- gen hare schuldnaam vervullen en het, be- kend, dat de h'mache justitie niet meer veel deed maakt. De uitbeend' raad door haren har- den toestand getroffen, heeft haar onlangs een voor- schot gedaan van 400,000 zw. fr. (ca 1,290,000) om haren algeheelen ondergang te voorkomen.

DUITSCHLAND.

Men schrijft uit Neurenburg van 7 februarij. De *Neurenburgsche Courier* is heden avond, in de bu- reaux van dat dagblad aangehouden. Dit nummer be- helst twee brieven; de een door den bisschop van Augs- burg aan den Paus geschreven, de andere van den abt van Speiers. Het is opmerkelijk dat de censuur de open- baarmaking dier brieven toegelaten had.

ENGELAND.

LONDEN, 16 februarij. Sir Robert Peel is sedert eenige dagen vrij ernstig ongesteld. Ll. vrijdag heeft men hem, voor dat hij zich naar het Parlement begaf, laatkopen gezet.

De heer George Fench, van de behoudende partij en voorstander van het stelsel van bescherming, is ll. zaterdag, zonder tegenstand verkozen tot vertegenwoor- diger van het graafschap Rotland.

Morgen zal te Westminster de verkiezing plaats hebben van een lid van het Parlement. Men verheft breede *hustings* tegen de St. Paulus-kerk, tegenover de markt van Covent-Garden. De strijd zal zeer hevig zijn. Bij de verkiezingen van 1841 bekwam de kapitein Rous slechts weinige stemmen meer dan de generaal Evans, die heden weder zijn mededinger is.

De kiezers van Dublin, die den heer Gregory bendemd hadden om hen in het Lagerhuis te vertegen- woordigen, vernomen hebbende dat hij gunstig gestemd was voor het ontwerp van Sir Robert Peel, hebben hem eenen brief geschreven, om hem te nopen zijn mandaal neder te leggen, wijl hij het niet vervulde overeenkom- stig de inzigten, waarmede het hem toevertrouwd was.

FRANKRIJK.

PARIS, 17 februarij. De hertogin van Nemours, is gisteren ochtend, op het park der Tuileries, ver- lost van eene prinses, die op bevel des Konings, de namen heeft ontvangen van Marguerite-Adelaide-Marie, prinses van Orleans.

Men heeft opgemerkt dat de jonge prinses ter wereld gekomen is op den verjaardag, harer doorluchtige moe- der, die den 16 februarij 1822 geboren is.

De Koning heeft den heer Crétineau-Joly, schrij- ver der *Geschiedenis van het Genootschap van Jesus* gemagtigd, de versierselen te dragen van com- mandeur der orde van den H. Sylvester, hem door den Paus, bij apostolische breve geschouken.

De heer Ch. Ledru, na eene vrij lange afwezigh- heid te Parijs teruggekomen, verzoekt ons te verklaren, dat de brief welken hij aan den priester Contrefatto geschreven heeft, naar zijne bejegening, niet bestemd was om de openbaarheid te verkrijgen, welke men aan denzelfen gegeven heeft. Hij had gekoofd, en er ons het bewijs van geteerd, slechts aan den priester Con- trafatto een gemoedelijk getuigenis te geven, waarvan deze zich zou kunnen bedienen in zijn vaderland en bij zijnen bisschop.

Deze verklaring aannemende omtrent het uitsluitend vertrouwelijk karakter van den brief, moeten wij zeggen dat zij in onze oogen, deszelfs waarde niet vermindert. De vraag blijft dus onveranderd; het is nu slechts be- wezen dat de heer Ch. Ledru ver was van de gedachte, dat zij onder de oogen van het publiek zou komen.

(Univers.)

Men vergelijkte dit bericht met hetgeen het Nap- talsblad in deszelfs nummer van gisteren omtrent die zaak mededeelde, en de jabel, welke het onder een men zegt debiterde. Dit was horen op den noben van 't Handelsblad. Wij willen over die ang niets anders zeggen, dan dat eene redactie ons ons inzien, te veel oerbied voor haar blad be- hoefde te hebben, om zulke men zegt op 't d'isschen, zome de fabriek te noemen, van waar het afskomstig was. Wat ons betreft, wij hebben bij het onschuldig- en van Contrefatto geen ander belang dan dat de eerherstelling van eenen ongelukkige, use on-

schuldig schijnt veroordeeld te wesen. En men als wij niet dwaas genoeg zullen zijn om, indien hij ontkennig behordest is, daarom den minsten haat of afkeer tegen den regterlijken stand te koesteren even in vermeenen, dat iemand, die rechtschap- en er gader t'huus halet, de meda v e individuu, (raad) die contrefatto scular op geheel en staal de h'g' ootsho' d'art' behart sal wesen. W' grijpenda' om nie waarom zekere partij zoo zeer op de onwaarheid der onschuld, van Contrefatto gesteld is.

Men leest in den *Moniteur*: Z. E. Sid-el- Hadj Abd-el-Kader, Adirache Pachn, buitengewoon gezant van Z. M. den keizer van Marocco, is door den koning in particuliere afscheids audientie ont- vaangt. De heer-minister van uitenlandsche zaken was bij deze ontvangst tegenwoordig.

De graaf von Arnim, buitengewoon afgevaardigde en gevolmagtigd minister van Z. M. den koning van Pruisen, heeft in een bijzonder gehoor, aan den koning de brieven van terugroeping overhan- digd, welke een einde maken aan de zending, hij bij Z. M. vertulde.

NEDERLAND.

's BOSCH 20 februarij.

Gisteren is de 29 verjaardag van Neerlands kroon- prins alhier met het spelen en luiden der klokken, het houden eener groote parade en het uitsteken van vlaggen en illuminatie gevierd geworden.

Men schrijft ons uit Heusden: Zoo als bekend gemaakt was, werd heden 17 fe- bruarij, ten stadhuiuze te Heusden, in het openbaar ge- lezen de rekening en verantwoording van het Hoog- Maasdijsk-Collegie van stad en lande van Heusden, over de jaren 1842-1843 en 1844. Afwezig waren de heeren Heemraden H. C. de Jongh en W. Mommer- steeg, mitsgaders de Secretaris-penningmeester, sedert jaren overleden. Het voorzitterschap werd waargenomen door den Heemraad A. Verhagen, bij afwezigheid van den voorn Hemraad in rang, H. C. de Jongh, zijnde de Dijkgraaf mede sedert jaren overleden.

Het Secretariaat werd behoeft door een particulier persoon, den heer Otto Verhagen.

Een aanzienlijk getal Ingelanden woonde die ver- gadering bij.

De eerste rekening gelezen zijnde, verzocht de heer mr. N. Sassen, practiserend advokaat te 's Bosch, het woord, overhandigde het mandaat, op Zijn Weled. Gest. door een der Ingelanden verstrekt en beloogde in naam van zijnen client, met kracht en welsprekend- heid, dat die rekening niet zonder gebreken was, herhaalde zulks bij de mededeeling der overige reke- ningen en debatteerde onderscheidene artikelen en de daarbij uitgetrokkene sommen derzelve en verzocht daarvan aantekening in de handelingen der vergade- ring van dat heemraadschap; nog andere Ingelanden bragten hunne bedenkingen tegen die verantwoording in het midden, zoodat er nu gegroade verwachting bestaat, dat de bezwaren der Ingelanden te dezer zake, te lang reeds ahangig, hetzij langs eenen adminis- trativen of regterlijken weg, ceerlang zullen opgeheven worden.

Uit 's Gravenhage schrijft men ons, dat men aldaar met het grootste genoegen den terugkeer vernomen heeft van den franschen ambassadeur, den baron Bois-le-Comte. Gedurende den tijd, welken Z. E. reeds in die betrekking bij het Hof der Ne- derlander te 's Hage had doorgebracht, had die staatsman zich de algemeene achting, zoowel der diplomatieke als der maatschappelijke wereld verwer- ven, zoodat men hem met leedwezen had zien ver- trekken en daarna de onderscheidene geruchten zij- ner zending naar een ander huf remspen had; doch thans zich openst verblijdt, hem weder zijne plaats onder de huitenlandsche diplomatie te 's Gra- venhage te zien innoemen. Z. M. de koning zelf en al de leden der regering moeten op de onduidelk- zinnigste wijze hunne volkomening daarover aan den dag gelegd hebben.

's HAGE 18 februarij. De justitie blijft onvermoeid werkzaam om de ware oorzaken aan het licht te bren- gen, welke den brand in de woning van den heer Nelck heeft doen ontstaan; onder anderen heeft zij gisteren de opmeting herbaald van het terrein waarop de afge- brande winkel stond; tevens vercoemt men, dat op verzoek van een zijner crediteuren, Nelck in staat van faillissement is verlaard. N. R. C.

ARNHEM, 17 februarij. Heden werd alhier voor het Provinciaal Gerechtshof, de bekende zaak van den heer C. A. Tnieme, uitgever der *Arnhemse Courant* in appel behandeld. Als president zat de heer Rau, vice president bij genoemd het, terwijl heer adv- end M. Dijkmeester, het O. M. wa nam. Na de ver- geuragen heeft het O. M. het woord opgevat in de schuld des beklagden op wil mogelijk trachten te bewijzen en heeft Z. E. Gr. Achtb. einde- lijk gerequireerd de schuldigverklaring des beschuldigen en hem diensvolgens te veroordeelen tot eene gevang- nisstraf van 6 jaren enz. Daarop is de heer mr. de Kempenaer, als verdediger van den beklagde opgetreden en heeft in eene, volgens gewoonte, sierlijke en na- drukkelijke rede zijn cliënt zoeken te verschoopen. De ruime zaal was eivol en bijna geen plaats meer te ver- krijgen. Tijdens het vertrek der post waren de debatten nog niet gesloten. Aanstaaend d'ingdag 24 februarij des middags ten 2 ure zal de uitspraak plaats hebben.

TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van den 19 februarij.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Ge- neraal van heden is ingekomen eene koninklijke bood- schap ten geleide van een wetsontwerp tot overbrenging op de begroeting van 1846 van geilen, toegestaan voor 1845 voor de Munt, met eene daarbij behoorend me- morie van toelichting.

Nog is in die zitting ingekomen eene missive van raden en generaalmcesters der munt, daarbij kenni- gevende van het ontslag van den heer F. J. baron van der Capellen als lid van genoemd collegie, met verzoek aan de Kamer, om in de vervulling der daardoor ont- stane vacature te helpen voorzien door het opmaken eener aan den koning aan te bieden nominatie. Reeds zijn eenige verzoekschriften van personen, die voor deze betrekking in aanmerking wenschen te komen, bij de vergadering ingediend. De dag voor het opmaken der nominatie zal nader worden bepaald.

In dezelfde zitting is, na langdurige beraadslagingen het wetsontwerp betrekkelijk de bezwaarschriften in zake van directe belastingen met algemeene stemmen afgestemd, zoodat Zijne Majesteit de Koning eertijds verzocht zal worden dat ontwerp in nadere overweging te nemen.

LATERE BERIGTEN.

De voorloopige werkzaamheden van de verkiezing van een lid in het Parlement aan Westminster hebben den 17 te Londen plaats gehad. Eene onoverzienbare menigte was reeds vroeg rondom de *hustings* zamen- gepakt. De beide kandidaten, de generaal Evans en de kapitein Rous zijn achtervolgens op de *hustings* verschenen; doch de laatste is ontvangen onder een algemeen gejuuw en het onwelluidendst geknor.

De twee kandidaten hebben de menigte aangesproken, maar de candidaat der behoudende partij is onophoude- lijk door het gejuuw der toehoorders afgebroken. De proef met het opsteken der handen onder de grootste verwarringplaats gehad hebbende, heeft de baljuw van Westminster verklaard, dat de meerderheid voor st Evans was. Toen heeft de kapitein Rous de *poll* ge- vraagd, welke morgen ochtend ten 8 ure zal plaats hebben.

Het fransch dagblad *Le Presse* heeft langs buiten- gewonen weg de tijding ontvangen dat het spaansch mi- nisterie op nieuw zamengesteld is. De markies de Mir- rallores, is president van den raad en minister van bntenlandsche zaken; de generaal Roncalli van oor- de heer Isuriz van binnenlandsche zaken, de heer Tapete van marine, de markies de Casa-Riera van financiën. De benoeming van den minister van justitie is nog niet bekend.

Er komen bij de Kamer der Gedeputeerde een aantal verzoekschriften in, om haar te bidden, de door de Raiter der Paars aangenomen wet op de *libres* voor de werklieden te verwerpen en de afschaffing te beko- men van de artikelen van het Code Pénal, welke be- meest tegen de werklieden gericht zijn. (415, 416).

Ingezonden Stukken.

Aan de Redactie van den *Noord-Brabander* Mogen wij UEd verzoeken het novolgend in uw ge- eerd dagblad te plaatsen. Uw geerd blad van den 17 Jezer over de voordrag van wet tot schadeloosstelling voor de militaire in- v'atien lezende, ben ik op het denkbeeld gekomen dat het voor de daarbij betrokkene Provincien g' alleen voor ditmaal, maar ook voor het vervolg, zeer veel belang is, de algemeene aandacht te ver-

op de Fransche wet van den 17 juli 1791: *Concernant la conservation et classement des places de guerre* (Pols militair), de police des Fortifications et autres objets y relatifs; in de departementen van den Rijn en de Schelde en het arrondissement Breda executoir verklaard, bij Keizerlijk decreet van 8 nov. 1810; later bij Keizerlijk decreet van den 6 jan. 1811, mede in de overige Hollandse departementen. Deze wet is nimmer afgeschaft en moet dus, zoo lang die niet door eene andere algemeene wet is vervangen, als de organieke wetten, die niet zijn worden, blijven beschouwd van kracht in alle hare bepalingen, die niet zijn opgevolgd door decreten, wetten, besluiten en reglementen zijn gewijzigd of veranderd.

In deze wet leest men in artikel 38 van den eersten titel:

„ Dans les cas prévus par les articles 35, 36, 37 ci-dessus les particuliers dont les propriétés n'ont été endommagées, selon les dispositions du présent public, que pour les maisons, bâtimens et clôtures existant à une distance moindre de deux cent cinquante toises de la crête des parapets, des chemins couverts.

De men ziet verder dat onder de *cas prévus par l'article 36* ook begrepen zijn de militaire aanwinsten.

Dat die wet door de jurisprudentie ook aldus is begrepen, blijkt uit een arrest van het hof van Gend van 11 april 1844, te vinden in de *Gazette des Tribunaux* van 8 mei 1844.

En ten bewijze, dat men uit die wet ook met goed gevolg eene rechtsvordering tegen den Staat heeft ontleend, zij bij dezen herinneren het navolgende.

In mei 1845 werden het verdedigings- en vesting Oostende uit voors van den koning van den uit Elba teruggekeerden Keizer Napoleon, de omliggende landerijen onder water gezet. De belanghebbenden, zoo het schijnt, vroegen lang smeekschriften om schadevergoeding te hebben opgezonden, zijn eindelijk te worden geworden, den Belgischen Staat, als opgevolgd in de verplichtingen van het koninkrijk der Nederlanden, in regten te betrekken. Thans vordering is bij vonnis van de regbank van Brussel, van 12 mei 1842, van de hand gewezen; doch in appel, bij arrest van het hof van den 1 mei 1844, niet welk is bereijde geworden in cassatie, bij arrest van 2 mei 1845, is het appel aangenomen, dat de schadeloosstelling van den Staat waren verschuldigd.

De belanghebbenden hebben dus, voor het geval de wet werd aangezien, van zich met de hun uit eene bijzondere omstandigheid door het gouvernement aangeboden wonderscheiding, bedragende echter minder dan de helft van hetgeen verschuldigd is, te vergende. Of wel kan goed het voor den regter te beproeven. *Breda den 10 april 1846.*

ERN REGTSBELEERDE.

Mengelwerk.

Leveusscheit van Monseigneur BORME in Ton-Chin voor het geloof gestorven.

Van alle wegen en paden afgezonderd, in den schoot van een klein, somber en diep dal in Limousin, staat een nederig eenzaam huis, aan den oever eener beek, heiligdom van braafheid, arbeid en deugd. Het is de molen van Aers, wiens vrolijke beweging, die aangename, maar eenigzins woeste ligging verlevendigt. Daar leeft tusschen die met heide begroeide heuvelen en nog verdere op den diepe schaduw der kastanjebomen, een rustig en werkzaam, door een op eene heerlijke wijze beproefd en gezegend. Die eerbiedwaardige weduwe, welke, van eene krachtvolle hakenlijngschap omgeven, dat kleiner rijk in rust beheert, heeft het leven geschonken aan twee zendingen, waarvan de een de kroon der martelaren reeds ontvangen heeft en de ander op het punt staat van te vertrekken. Arme vrouw! gelukkige moeder! Het kind, dat zij betreurt, was op dien molen geboren, waaraan zij nimmer het oog verloor, en dertig jaren daarna ging hij, vol kracht en leven, aan het uiteinde der wereld sterven! Zij had daarvan de tijding ontvangen; door schrik en vreesd

bestormd had zij de ijzige kluende bijzonderheden vernomen der folteringen, welke hem de eeuwige kroon hadden doen verwerven, en een ander hater kliffen, de laatste geboren, treedt nader omhelsd haar en zegt: Ik vertrek; God roept mij daar, waar mijn broeder gestorven is; zeggen mij, moeder, ik wil den Hemel openen voor de beulen van uw zoon. Ziedaar de grootbeden van dat onbekende dal, ziedaar wat gebeurd is; wat men ontworpen heeft op dat plekje gronds, door twee heuvelen ingesloten, waarover de geest van menschelijke eerzucht nooit geblazen heeft en het welk God met wijsheid, vrede en geluk heeft willen overluden.

Petrus-Rosa-Ursula Dumoulin-Borie, geboren den 20 februari 1808, liet reeds vroegtijdig vooruitzien wat hij eentmaal wezen zou. Men bemerkte in hem eene zonderringe godsruicht, eene bewonderenswaardige geestkracht en eene buitengemeene zachtmoedigheid. Een eerbiedwaardig oom, pastoor eener naburige gemeente, begon zijne opvoeding en een toen reeds voorzien, dat zijn kweekeling, God en de Kerk zou liefhebben. Inderdaad, ondanks eenige kleine verflauwingen, door levendigheid en spoedig berouw opgevolgd, wies Petrus steeds op in deugd, even als hij in kracht en verstandontwikkeling toenam. En echter ontwaarde hij, zelfs in het seminarie, nog twijfelingen omtrent zijne roeping. Hij had reeds geneesheer willen worden, thans wilde hij de krijgsmans loopbaan inslaan. Te midden dier onzekerheden kwam hem een bundel van de *Saarboeken der Verbroedering van het geloof* in handen. Onder het lezen van dat ongekunsteld verhaal van de werkzaamheden, het lijden, de folteringen van de zendingen, aarzelde hij niet meer; hij gevoelde waartoe hij de kracht en den moed, welke hij in zich ontwaarde moest aanwenden. Hij hield een zoo verbaazend geheim zorgvuldig voor zijne moeder verborgen; maar bereidde zich van dien dag af, voor tot de rivierloopbaan, welke hij roepen was te willen inslaan. Hij had het geslacht van de kruisochering aangenomen; en werd door de verandering der vacancien, welke hij op den molen doorbrengen, al de pligten van eenen ijverigen onderwijzer in de christelijke leer; was vol vuur en onvermoeid in alle werken van liefde, alle vermoeijens trossende; zich alle onbetreftende wettelijke, altijd kalm, altijd tevreden. Men bewonderde zijne deugd, doch kende haar nog niet zoo als zij was. Zijne moeder was gelukkig; zij zag hem reeds pastoor zijner gemeente, of in de nabuurschap, voor altijd naast hare zijde gevestigd, om haar te beminnen, haar te troosten en haar de oogen toe te drukken. Hij zeide niets, hij verhoefde zich staarwend tot God, voor hem zelve de beproevingen van het apostelambt en de lauwers der martelaren voor zijne moeder de gelatenheid dragende. Zijn vader was in den vrede der christenen. Van zijne zorgen omtrent de ziele van zijne geboden gesterkt overleedend.

Weldeijk kwam het oogenblik der bekenmaking. Vreeswerkend oogenblik! De ongelukkige jongeling, die reeds een zoo hevigen strijd tegen zich zelve te voeren had, die dacht zich nimmer het priesterschap waardig te kunnen maken, noch den heiligen God, wien hij zich toewijde, geneg te zullen kunnen beminnen, moest nog wederstand bieden aan de smekingingen zijner gansche familie, aan de tranen en de wanhoop zijner moeder. Hare andere kinderen niet meer achtende, hem haar weduwe-gewaad toonende, vroeg zij hem, of hij ook sterven wilde en haar alleen tusschen twee grafheuvels wilde achterlaten. Helaas! men overlaadde hem met die duizenderlei bitterheden, welke de beste onder de wereldlingen en christenen doen ondergaan aan degenen, die zich geheel aan God willen overgeven. Indien ik sprak, dacht hij, bij zich zelve, van de zee over te steken om mijn fortaan te zoeken, indien ik mij onder de wapens begaf, om een weinig eer en roem in te zamelen, zou ongetwijfeld mijne moeder eveneens weenen; maar de overigen zouden mijne verlangens in de hand werken en haar dwingen er in toe stemmen! Dagelijks stelde men nieuwe pogingen in het werk om hem van zijn vertrek terug te houden. Mogt men al te veel eerbied voor hem koesteren, om de verwijderde uitzigten van grootheid, waarnaar de priester streven kan, voor zijne oogen te doen schitteren, men stelde hem echter den arbeid en de ontberingen voort, welke hem op de plaats zelve, in zijn bisdom, wachtende waren, zonder dat hij die zoo ver behoefde te zoeken. Hij bleef standvastig; maar om zich tegen

zulke, alle oogenblikken, herhaalde en hartverscheurende slagen te wapenen, had zijne ziel eene heetste steun nodig; hij ging beschermt zoeken bij de heilige Moeder Maagd in het bedehuis van Roc-Amondour, dat door de gansche landstreek vermaard is. Nedergebogen voor het wonderdoenend beeld, dat de geloovigen sinds vijftien eeuwen vereeren, bragt hij daar eene ganschen nacht in het gebed door; hij stond onoverwinnelijk op; men hield zelfs op hem te vervolgen. De godvreezende moeder was beducht, dat een langdurigere tegenstand God zou vertoornen; versterkt doch steeds ontrouwsbaar, gaf zij de toestemming, welke zij niet langer weigeren mocht noch kon.

De jonge geestelijke bepaalde toen hij zich zelve den aanstaanden dag van zijn vertrek. Er was een familiefeest aangelegd. Zijn teeder hart had de gedachte gevormd, dat zijne talrijke naastbestaanden, die op dien dag op den molen zouden bijeenkomen, zijne moeder zouden ondersteunen in een zoo droevig oogenblik, dat zij nog vooraf waande.

Nog voor de laatste maal doorwandelt hij de omstreken van de vaderlijke woning en beschouwt het geliefde dal, waarin hij geboren is; voor de laatste maal neemt hij plaats aan den aartsvaderlijken disch, omringd van die geliefde wezens, die niet weten dat zij hem niet zullen wederzien en zijn vaarwel niet zullen ontvangen; voor de laatste maal dringt men bij hem aan en smeekt men hem te blijven; maar de wereldsche dwangredenen wijken voor zijn vastgenomen besluit. De nacht is gekomen; alles is in den slaap gewikkeld; in volle stilte verlaat hij zijne kamer, lichamelijk door eene hevige koorts aangetast, met een hart, dat ongekrompen door eene onbeschrijflijker angst, maar met eene onwrikbare en kalme ziel. Hij gaat voorbij het bed waarop zijn oom, zijn tweede vader, rust, hij gaat voorbij het bed zijner moeder, maar hij staat niet stil; hij overschrijdt den drempel! Nu zijn zijne banden verbroken, hij is vrij; hij barst in een hevige gesnik uit en neemt de vlugt. De man die zoo eene offerende deed, was in zijn twee en twintigste jaar. Een jaar later, den 1 december 1830, met vrijstelling wegens ouderdom, tot priester gewijd, gaat hij te Havre naar Macao sloop. De vrome directeuren van het seminarie der buitelandse zendingen hadden hem een jaar lang onder zich gehad, en keurden hem den strijd waardig.

De instelling te Macao is het eerste noviciaat der martelaren. Daar leeren zij, met de oogen gevestigd op de gevaren, die hen verbeiden, genoegzaam hun Europeesch voorkomen afleggen, om ten minste de grenzen te overschrijden die hen van den arbeid en het gevaar gescheiden houden. Dit werk was voor Borie moeilijker dan voor elk ander. Zijne houde gestalte, zijne blonde haren, zijn gansche voorkomen stonden hem, als het ware, alle hoop om immer voor een Cochinchineesch te kunnen doorgaan. Doch dit wist hij reeds vóór zijn vertrek, en op den molen van Cors zeide hij reeds: Het zal moeilijk zijn mij te verbergen, spoedig zal ik gevat worden, maar ook te spoediger tot God gaan. Overigens leerde hij even als al zijne medegezellen, in welke tijd al wat men welen moest en ontwaarde thans het voorrecht, van zich vroegtijdig aan de gemakken ontberingen gewend te hebben. Zijne bestemming was naar Ton-Chin, welks land slechts 150 mijlen van Macao afgelegen zijnde, inmiddels was er in een geheel jaar goede tijding gekomen van die talrijke en ijverige christenen, men vreesde dat eene vervolging zou uitbarsten; zij, die vermeederde nog het verlangen van Borie om er tusschen te reizen. Eindelijk kwam er tijding. De vervolging, ofschoon niet algemeen, doch buitengewoon hevig, woedte in Ton-Chin. Een bisschop, mgr. Lougar, apostolisch vicarius, was overleden, na een apostelambt van 55 jaren; een fransch zending, was ziek; twee inlandse priesters waren insgelijks overleden, drie anderen waren in de gevangenis geworpen; een aantal christenen hadden veroordeelingen ondergaan; de toekomst was dreigend, hulp was noodig. Den 27 januari ging Borie op een chineesch vaartuig sloop, om langs Cochinchina in Ton-Chin door te dringen, heilgeen eenen onweg veroorzaakte van 3 à 4 honderd mijlen. Maar wie leit zulke? Hij was vergezeld van drie priesters, die met hem op hetzelfde schip uit Frankrijk aangekomen waren; de heer Molin, insgelijks naar Ton-Chin bestemd, de heeren de la Motte en Viale, die in Cochinchina blijven zouden. Zij waren alle vier jong, vrolijk, sterk en vol moed; allen zijn reeds dood. De heer Molin is bij den overlogt eener rivier ongekomen; de heer Viale is ten gevolge der doorgestane vreesde overleden, de heeren Borie en de Motte hebben de eerste door het zwaard, de tweede in de gevangenis hun leven voor het geloof gelaten.

De reis was uiterst moeilijk; deze landen hebben kunnen aard van beschaving; er zijn ambassadeurs, politie-agenten en talbedruggen. Men moest of bij den Uuden van eene schuit uitgestrekt blijven liggen, of in eenen draagstoel opgesloten worden. Onderweg tuif men beledien, in de gevangenis geworpen waren, mocht men

